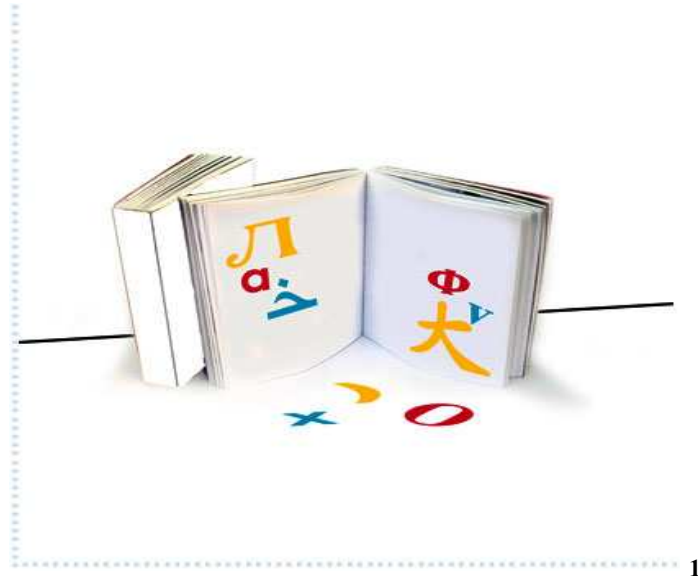

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Προγράμματα για τους οικονομικούς/πολιτικούς
μετανάστες στις Δημόσιες Βιβλιοθήκες της
Μαδρίτης.

ΙΣΑΒΕΛΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Επόπτρια καθηγήτρια
ΕΛΣΑ ΚΑΣΤΡΙΝΟΥ-ΠΙΤΙΛΑΚΗ
επίκουρη καθηγήτρια

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η 2 0 0 7

¹ Η εικόνα του εξωφύλλου είναι από την επίσημη ιστοσελίδα της «Ανοιχτής Βιβλιοθήκης» της Μαδρίτης (www.bibliomadrid.org/bab)

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Προγράμματα για τους οικονομικούς/πολιτικούς
μετανάστες στις Δημόσιες Βιβλιοθήκες της
Μαδρίτης.

ΙΣΑΒΕΛΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, του Αιμιλιανού (Α.Μ. 151/03)

ΕΠΟΠΤΡΙΑ
ΕΛΣΑ ΚΑΣΤΡΙΝΟΥ-ΠΙΤΙΛΑΚΗ
επίκουρη καθηγήτρια

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, Οκτώβριος 2007

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους ανθρώπους που μου προσέφεραν πολύτιμη βοήθεια και συμπαράσταση κατά το διάστημα της εκπόνησης της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Θεωρώ ειλικρινή υποχρέωση να ευχαριστήσω θερμά:

Την επόπτρια και καθηγήτριά μου Έλσα Πιτιλάκη για την πολύτιμη καθοδήγηση της και κυρίως για την μεγάλη υπομονή που έδειξε όλο αυτό το διάστημα.

Τους βιβλιοθηκονόμους των βιβλιοθηκών της Μαδρίτης και ιδιαίτερα τους Ismael Messaoudi και Afrah Saad για την ουσιαστική βοήθεια και την απλόχερη φιλοξενία τους στην κοινότητα των μεταναστών, που οι ίδιοι ανήκουν.

Τέλος, τους γονείς μου για τη στήριξη που μου παρείχαν σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου και ιδιαίτερα την μητέρα μου για την βοήθεια της στην εκπόνηση αυτής της εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΚΕΦΑΛΑΙΑ</u>	<u>ΣΕΛΙΔΕΣ</u>
Περίληψη	6
Εισαγωγή	8
Κεφάλαιο Πρώτο: Το «τοπίο» της Μαδρίτης	10
1.1 Η κοινωνική κατάσταση στην Ισπανία	10
1.2 Επικέντρωση στην τοπική κοινωνία της Μαδρίτης	11
1.3 Οι βιβλιοθήκες της Μαδρίτης	15
Κεφάλαιο Δεύτερο: Ειδικά Προγράμματα Βιβλιοθηκών για τους μετανάστες	19
2.1 Εισαγωγή για το πρόγραμμα "Ανοιχτή Βιβλιοθήκη"	19
2.2 Σκοποί και στόχοι του προγράμματος	21
2.3 Στρατηγικές	23
2.4 Εκπαίδευση χρηστών	24
2.5 Πλάνο ανάπτυξης και διαχείρισης της συλλογής	25
2.6 Ενδυνάμωση της χρήσης των ηλεκτρονικών πηγών	27
2.7 Προσβασιμότητα στη συλλογή	28
2.8 Συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων	28
2.9 Γνωριμία με την νέα κοινωνική πραγματικότητα	29
2.10 Δημιουργία σελίδας ίντερνετ	30
2.11 Δημιουργία στις δημόσιες βιβλιοθήκες μιας επαγγελματικής φιγούρας του «πολυπολιτισμικού μεσολαβητή»	30
2.12 Προσωπική συνέντευξη μεσολαβητών για την γνώμη τους	

για το συγκεκριμένο πρόγραμμα	32
Κεφάλαιο Τρίτο: Το πρόγραμμα Muénete con África	
(=Κινήσου για την Αφρική/Κουνήσου με την Αφρική)	35
3.1 Εισαγωγή	35
3.2 Μια πρωτοβουλία των Βιβλιοθηκών να φέρουν κοντά τους νέους της Μαδρίτης στην Αφρικανική πραγματικότητα	37
3.3 Πολιτιστικές Δραστηριότητες	38
3.4 Βιβλιογραφικές Πηγές	39
3.5 Βιβλιοθήκες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα	39
3.6 Προσωπική συνέντευξη μεσολαβητών για την γνώμη τους για το συγκεκριμένο πρόγραμμα	40
Κεφάλαιο Τέταρτο: Προγράμματα για τα παιδιά μεταναστών	43
4.1 Γενικά	43
4.2 Εργαστήρια και Παιχνίδια	44
4.3 Εκθέσεις	46
Επίλογος	47
Βιβλιογραφία	48
Παράρτημα	49

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην ακόλουθη εργασία παρουσιάζονται τα προγράμματα της Βιβλιοθήκης της Περιφέρειας της Μαδρίτης σε σχέση με τους μετανάστες. Αρχικά, παρουσιάζεται η κοινωνική κατάσταση τόσο της Ισπανίας όσο και της Μαδρίτης, καθώς επίσης και η εικόνα των βιβλιοθηκών της, για να μπορέσει ο αναγνώστης να κατανοήσει όσο καλύτερα γίνεται την ισπανική πραγματικότητα.

Ακολουθούν οι παρουσιάσεις των επιμέρους προγραμμάτων. Πρώτα της «Ανοιχτής Βιβλιοθήκης», που απευθύνεται σε όλους τους μετανάστες των εννιά συμμετεχόντων χωρών, δηλαδή της Ρωσίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Κίνας, Αραβικών χωρών, Πολωνίας, γαλλόφωνων και αγγλόφωνων χωρών. Το πρόγραμμα αυτό τους παρέχει μεταξύ άλλων δωρεάν μαθήματα ισπανικών ή άλλων γλωσσών, πολιτισμικές δραστηριότητες και βοήθό βιβλιοθηκονόμου (πολυπολιτισμικού μεσολαβητή) στη μητρική τους γλώσσα.

Το δεύτερο πρόγραμμα που παρουσιάζεται είναι το «Κινήσου για την Αφρική/Κουνήσου με την Αφρική», με την διπλή σημασία του τίτλου του. Η Αφρική έχει ανάγκη όχι από λύπηση αλλά από πραγματική βοήθεια και μέσω του προγράμματος αυτού προσπαθεί να αφυπνίσει τους κατοίκους της Μαδρίτης (Κινήσου για την Αφρική). Απ' την άλλη πλευρά, έχει ένα τεράστιο πολιτισμικό πλούτο να παρουσιάσει μέσα από την λογοτεχνία και τις τέχνες (Κουνήσου με την Αφρική). Σ' αυτό το πρόγραμμα μπορούν

και είναι φτιαγμένο έτσι ώστε, να συμμετέχουν και οι ντόπιοι αλλά και όλοι οι μετανάστες.

Τέλος, το πρόγραμμα για τα παιδιά με την ονομασία «Στην γη όλων μας». Το πρόγραμμα αυτό έχει ως στόχο όχι μόνο την εκμάθηση ισπανικών στα παιδιά των μεταναστών αλλά και να φέρει κοντά όλα τα παιδιά, για να μάθουν να ζουν αρμονικά. Μέσα από τα παιχνίδια δημιουργούν ένα ευχάριστο κλίμα όπου τα παιδιά δημιουργούν και μαθαίνουν ταυτόχρονα. Υπάρχει η ομαδικότητα αλλά και ο συναγωνισμός, αφού στο τέλος του προγράμματος υπάρχει έπαθλο για τον πρώτο.

Σκοπός όλων των προγραμμάτων είναι αφενός η σύσφιξη των σχέσεων μεταναστών-Ισπανών αλλά και η προσέλκυση όλων τους στο χώρο της Βιβλιοθήκης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της εργασίας αυτής είναι τα προγράμματα των δημόσιων βιβλιοθηκών της Μαδρίτης που αφορούν τους μετανάστες. Στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι η μείωση της απόστασης των διαφορετικών πολιτισμών και η ένταξη των ανθρώπων αυτών στην τοπική κοινωνία.

Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση της κατάστασης στις βιβλιοθήκες της Ισπανίας και συγκεκριμένα της Μαδρίτης, αποδεικνύοντας έτσι την σπουδαιότητα του ρόλου των βιβλιοθηκών στο συγκεκριμένο κοινωνικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει και η ελληνική κοινωνία.

Ελπίζοντας ότι η παρούσα εργασία θα μπορούσε να είναι έναυσμα για την μελέτη και εφαρμογή παρόμοιων προγραμμάτων στις ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες, στα πλαίσια των προσπαθειών για κοινωνική ένταξη των μεταναστών στην εκάστοτε τοπική κοινωνία. Προσπάθειες στις οποίες ο Βιβλιοθηκονόμος μπορεί και οφείλει να είναι κινητήριος μοχλός, για έναν πιο ανθρώπινο και χωρίς ρατσισμό κόσμο για όλους μας.

Για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων, χρειάστηκε η έρευνα και ο εντοπισμός των προγραμμάτων αυτών, μέσω internet, δια ζώσης επίβλεψη και προσωπικών συνεντεύξεων των ανθρώπων που εφαρμόζουν τα προγράμματα αυτά αλλά και εκείνων που συμμετέχουν σ' αυτά.

Για να γίνει αντιληπτός ο λόγος ύπαρξης των προγραμμάτων αυτών κρίθηκε απαραίτητη η παρουσίαση της κοινωνικής κατάστασης της Μαδρίτης καθώς και λίγα λόγια για την κατάσταση των βιβλιοθηκών γενικά, ώστε να κατατοπιστεί ο αναγνώστης στην τοπική κατάσταση.

Κεφάλαιο Πρώτο

Το «τοπίο» της Μαδρίτης

1.1 Η κοινωνική κατάσταση στην Ισπανία

Την τελευταία δεκαετία η Ισπανία έχει δεχτεί ένα μεγάλο κύμα μεταναστών κυρίως από την Νότια Αμερική, Αφρική και από την ανατολική Ευρώπη. Οι λόγοι επιλογής της χώρας αυτής είναι αφενός η ελπίδα μιας καλύτερης ζωής για τους ίδιους και τα παιδιά τους και αφετέρου η μικρότερη απόσταση, γεωγραφική ή πολιτισμική, από τις χώρες αφετηρίας τους.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Γενικής Διεύθυνσης Μετανάστευσης της Ισπανίας, οι ξένοι που ζουν νόμιμα στην Ισπανία, σύμφωνα με τα στοιχεία για το έτος 2003, ήταν συνολικά 2.664.168 (το 6,24% του συνολικού πληθυσμού). Η κατανομή τους στις Αυτόνομες Κοινότητες είναι: Αυτόνομη Περιφέρεια της Μαδρίτης (24%), Καταλονίας (18,19%), Ανταλουθίας (14,78%), Αυτόνομη Περιφέρεια Βαλένθιας (9,71%), Κανάριων νήσων (8,66%) και Βαλεαρίδων (5,11%). Οι χώρες από πού προέρχεται η πλειοψηφία των μεταναστών είναι: Μαρόκο, Αργεντινή, Ισημερινός, Κολομβία, Ρουμανία, Κίνα και Σενεγάλη².

Τα κοινωνικά προβλήματα που προκύπτουν από ένα μεγάλο κύμα μετανάστευσης είναι προφανή: ανεργία, φτώχεια, ρατσισμός. Η απορρόφηση τους προσπαθεί να

² Πηγή: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Αύγουστος 2003 (www.mtas.es/sec_emi/index.htm).

γίνει σταδιακά, το γεγονός όμως ότι κάθε χρόνο το ποσοστό αυξάνεται μεγεθύνει το πρόβλημα. Το ισπανικό κράτος δημιουργεί κρατικούς μηχανισμούς και προγράμματα για την βοήθεια των ανθρώπων αυτών και πολλές φορές αναγκάζεται, λόγω υπερπληθυσμού των κοινοτήτων όπως τα κύματα Σενεγαλέζων και Μαυριτανών μεταναστών στα Κανάρια νησιά, μετά το πέρας των προγραμμάτων να τους στείλει στις χώρες καταγωγής τους.

Στη συνέχεια της εργασίας θα παρουσιαστεί και θα αναλυθεί διεξοδικά ένα από τα κρατικά προγράμματα κοινωνικής ένταξης των μεταναστών, που έχουν αναλάβει οι Κοινοτικές Δημόσιες Βιβλιοθήκες.

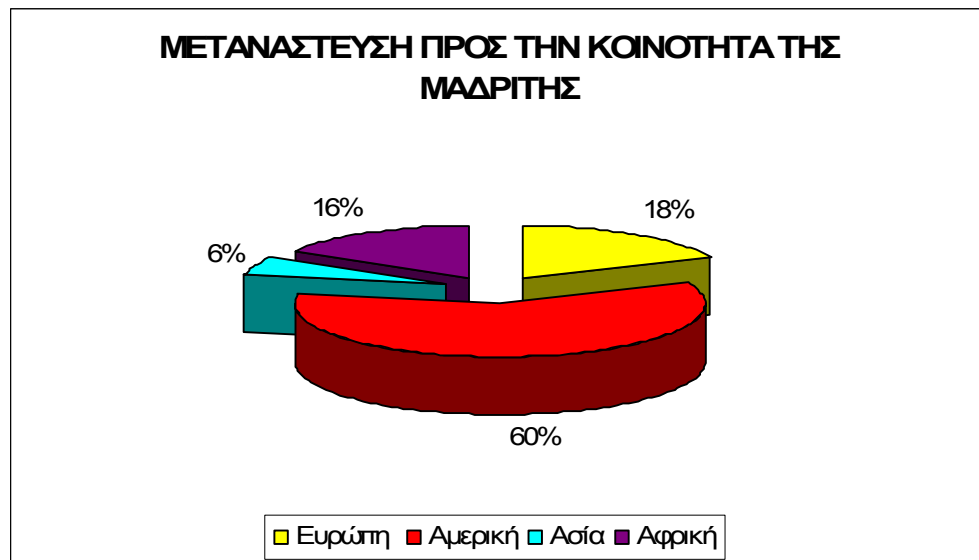
1.2 Επικέντρωση στην τοπική κοινωνία της Μαδρίτης

Η Αυτόνομη³ Περιφέρεια της Μαδρίτης διοικείται από το Κογκρέσο της Μαδρίτης, το οποίο έχει τέσσερις εξουσίες: την νομοθετική, οικονομική, διοικητική και δικαστική. Όλες οι εξουσίες αλλά και οι αποφάσεις του Κογκρέσου αφορούν αποκλειστικά και μόνο την Περιφέρεια (Τοπική Κυβέρνηση) της Μαδρίτης. Το Κογκρέσο εκλέγεται κάθε τέσσερα χρόνια.

³ Στην Ισπανία η κάθε περιοχή ονομάζεται Region Autonoma (=Αυτόνομη Περιοχή), δηλαδή διοικείται και διαχειρίζεται ανεξάρτητα από το ενιαίο κράτος (σαν τα πανεπιστήμια). Είναι 17, ενδεικτικά θα αναφέρω την Αυτονομία της: Comunidad (=Περιφέρεια/Τοπική Κυβέρνηση) της Μαδρίτης, Καταλονίας, Περιφέρεια/Τοπική Κυβέρνηση της Βαλένθια, Ανδαλουσίας, Χώρας των Βάσκων, Γαλικίας, Κανάριων νησιών, Καστίλη-Λα Μάντσα, Καστίλη-Λεόν.

Η Μαδρίτη συνολικά έχει 5.964.143 κατοίκους ενώ, μόνο η πόλη της Μαδρίτης έχει 3.155.359⁴, απ' αυτούς το 13% είναι μετανάστες. Σύμφωνα πάντα με τα επίσημα στοιχεία για το έτος 2003, οι μετανάστες ανέρχονται στις 650.621 και προέρχονται απ' όλες τις ηπείρους και η πλειοψηφία τους, από τις εξής χώρες: Μαρόκο, Αργεντινή, Βραζιλία, Χιλή. Στον επόμενο πίνακα βλέπουμε τα ποσοστά μετανάστευσης, σύμφωνα με την ήπειρο.

Πίνακας 1.1: Ήπειροι προέλευσης μεταναστών

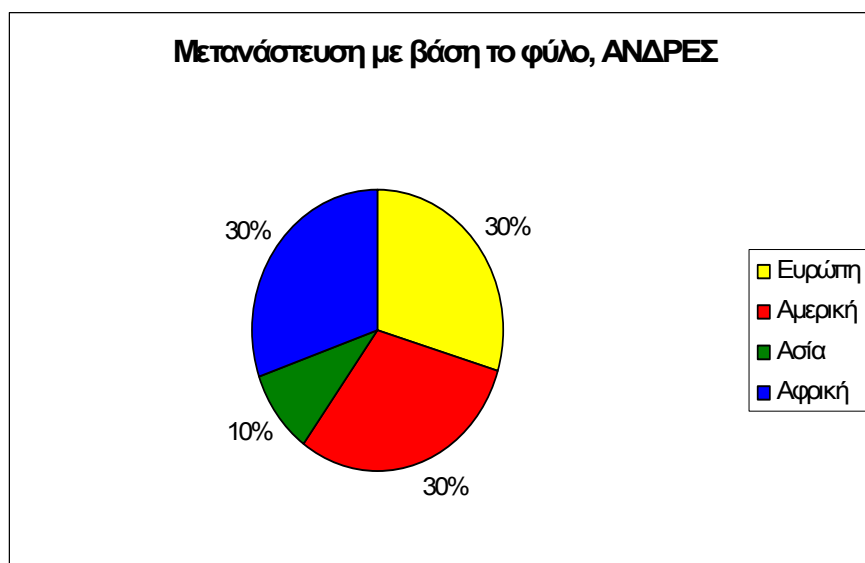

Στους δύο επόμενους πίνακες ξεχωρίζουμε τα ποσοστά με βάση το φύλο. Παρατηρούμε λοιπόν, ότι και τα δύο φύλα είναι ισόποσα, διαφοροποιούνται στην ήπειρο/χώρα προέλευσης. Οι άνδρες προέρχονται ισόποσα και από τις τρεις ηπείρους ενώ, ένα μικρό ποσοστό

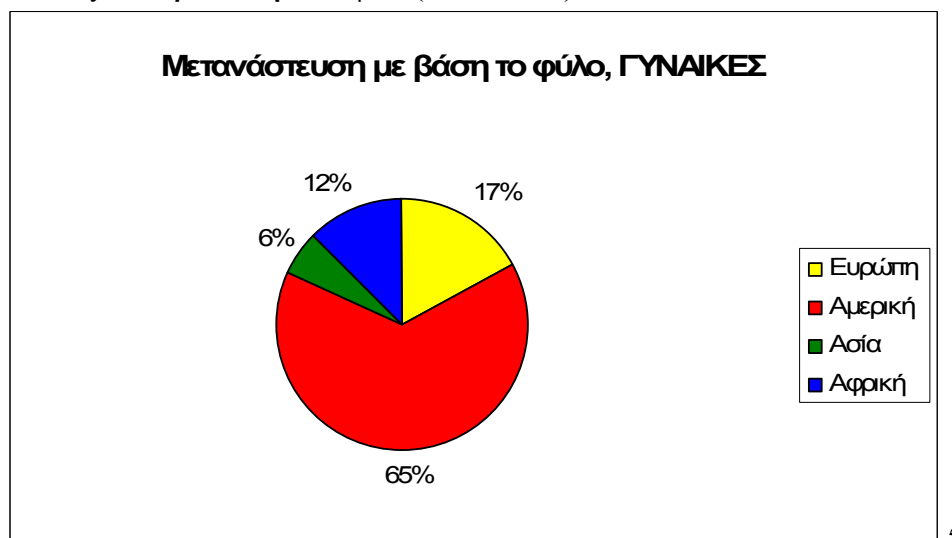
⁴ Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ισπανίας, στοιχεία για την Κοινότητα της Μαδρίτης, 2003 (<http://www.ine.es/>).

προέρχεται από τις Ασιατικές χώρες. Αντίθετα, η πλειονότητα των γυναικών προέρχεται από Αμερικανικές και πιο συγκεκριμένα, από την Νότια Αμερική (ισπανόφωνες χώρες).

Πίνακας 1.2: Προέλευση κατά φύλο (ΑΝΔΡΕΣ)

Πίνακας 1.3: Προέλευση κατά φύλο (ΓΥΝΑΙΚΕΣ)

⁵ Οι πηγές των πινάκων 1.1, 1.2 και 1.3 είναι από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ισπανίας, στοιχεία για την Κοινότητα της Μαδρίτης, 2003 (<http://www.ine.es/>). Υπολογισμοί του συγγραφέα.

Η Μαδρίτη ήταν ανέκαθεν μια πολυπολιτισμική πόλη. Το γεγονός ότι είναι η πρωτεύουσα προσέλκυε και προσελκύει την πλειοψηφία των μεταναστών. Οι κάτοικοι της, ήταν δεκτικοί και ανοιχτοί στους ανθρώπους άλλων χωρών και ιδιαίτερα άλλων πολιτισμών. Το τοπίο αλλάζει μετά το 2004. Η Μαδρίτη και γενικά η Ισπανία δέχτηκε ένα τρομοκρατικό χτύπημα, την 11-M (11^η Μαρτίου).

Το πρωί της 11ης Μαρτίου εξερράγησαν βόμβες σε 4 τρένα σε διαφορετικές περιοχές της Μαδρίτης. Σκοτώθηκαν 191 άνθρωποι και τραυματίστηκαν 1824. Το πλήγμα για τους Μαδριλένους ήταν τεράστιο. Η πολιτική Aznar, της τότε ισπανικής κυβέρνησης, ήταν βέβαια υπεύθυνη για την πράξη αυτή, αφού στήριξε την Αμερικανική κυβέρνηση Μπους και

έστειλε στρατεύματα στο Ιράκ. Κανείς όμως δεν ανέλαβε, μέχρι σήμερα, επίσημα την ευθύνη. Παρόλα αυτά συνελήφθησαν ισλαμιστές και αναμένεται φέτος (2007) να αποφανθεί το δικαστήριο για την ενοχή τους ή μη.

Το κοινωνικό κόστος εντοπίζεται στις τεταμένες σχέσεις των Ισπανών με τους μετανάστες και ιδιαίτερα εκείνους που προέρχονται από αραβικές χώρες. Ο φόβος και η προκατάληψη γεννήθηκε απέναντι σε όλους τους Άραβες, που κατοικούσαν και κατοικούν στην Μαδρίτη και αναπόφευκτα θύμιζαν την 11-M.

Το κράτος απ' την μεριά του κάνει μεγάλες προσπάθειες να ισορροπήσει την κατάσταση. Απ' την μια να δημιουργήσει μία αίσθηση ασφάλειας στους Ισπανούς και απ' την άλλη να εξαλείψει την καχυποψία, τον φόβο και τον ρατσισμό

απέναντι σε όλους τους ξένους και ιδιαίτερα στους Άραβες, που ήρθαν να μείνουν στην πόλη της Μαδρίτης.

1.3 Οι βιβλιοθήκες της Μαδρίτης

Σ' αυτό το υποκεφάλαιο θα αναλύσουμε το σύστημα των βιβλιοθηκών της Μαδρίτης, πριν παρουσιάσουμε τα ειδικά προγράμματα. Ανάλογο με το διοικητικό σύστημα της Τοπικής Κυβέρνησης, χωρίζονται και οι βιβλιοθήκες. Δηλαδή, υπάρχουν τέσσερα διαφορετικά είδη:

A) Περιφερειακή Βιβλιοθήκη (Biblioteca Regional): Δημιουργήθηκε το 1989, ως το πρώτο βιβλιογραφικό κέντρο της περιοχής. Σκοποί του είναι η διατήρηση των βιβλιογραφικών πρωτοτύπων της ευρύτερης περιοχής της Μαδρίτης και την διάδοση τους σε όλους τους πολίτες της περιοχής, επικεντρώνοντας την προσοχή τους στην ολοκληρωμένα, αναδρομική και σύγχρονη συγγραφική κατάσταση της πόλης της Μαδρίτης και της Περιφέρειας. Περικλείει όλα τα είδη τεκμηρίων, τέχνη, επιστήμη, λογοτεχνία και όλα τα τεκμήρια που εκδόθηκαν εκτός αλλά αναφέρονται στην Περιφέρεια της Μαδρίτης ή σε όλους εκείνους τους Μαδριλένους συγγραφείς. Είναι το πιο πλήρες κέντρο, σε ο,τι αφορά την πληροφόρηση για την περιοχή και διευκολύνει τους χρήστες του στην πρόσβαση σ' αυτή με την τελευταίας τεχνολογίας πρόσβαση. Η βιβλιοθήκη είναι ανοιχτή για όλους τους πολίτες και κέντρα/ινστιτούτα της πόλης, με τους κανόνες και την πολιτική των άλλων Βιβλιοθηκών.

Β) Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες: Το δίκτυο των Βιβλιοθηκών αυτών ανήκουν στην Τοπική Κυβέρνηση και όχι στο κράτος (βλ. παραπομπή 3, κεφ. 1.4) και δημιουργήθηκε το 1985 και απαρτίζεται από 18 βιβλιοθήκες. Το σύνολο των τόμων, σε όλο το δίκτυο είναι 1.238.273 και έχουν πάνω από 2.309 θέσεις ανάγνωσης, 307 συλλογές περιοδικών και εφημερίδων, 283 τερματικά για χρήση internet και 59 θέσεις για χρήση οπτικοακουστικού υλικού. Οι συλλογές απαρτίζονται από κλασικά έργα όλων των ειδών γνώσεων και από μια πληθώρα συλλογή παγκόσμιων λογοτεχνικών έργων, καθώς επίσης και τελευταίες κυκλοφορίες.

Γ) Δημοτικές Βιβλιοθήκες: Αριθμούνται 125 βιβλιοθήκες σε όλο τον Δήμο της Μαδρίτης. Οι συλλογές τους ξεπερνάνε τις δώδεκα χιλιάδες θέσεις ανάγνωσης και σχεδόν δύο εκατομμύρια τόμους για ενήλικες, νέους και παιδιά. Στις υπηρεσίες τους συγκαταλέγονται η βιβλιογραφική πληροφόρηση, ο δανεισμός, το αναγνωστήριο, περιοδικές εκδόσεις και ημερήσιος τύπος, εκπαίδευση χρηστών, πολιτιστικές δραστηριότητες και υπηρεσίες για παιδιά και νέους, όπως εκπαιδευτική χρήση του internet κ.α.

Δ) Κινητές Βιβλιοθήκες (Bibliobuses): Είναι λεωφορεία μικρών βιβλιοθηκών και η μόνη τους υπηρεσία είναι αυτή του δανεισμού. Λειτουργούν όπως οι υπόλοιπες δημόσιες βιβλιοθήκες και απευθύνονται σε όλες τις ηλικίες. Υπάρχουν 13 τέτοια λεωφορεία και εκτελούν τα δρομολόγια σε 154 δήμους και 19 δημοτικά διαμερίσματα της πρωτεύουσας.

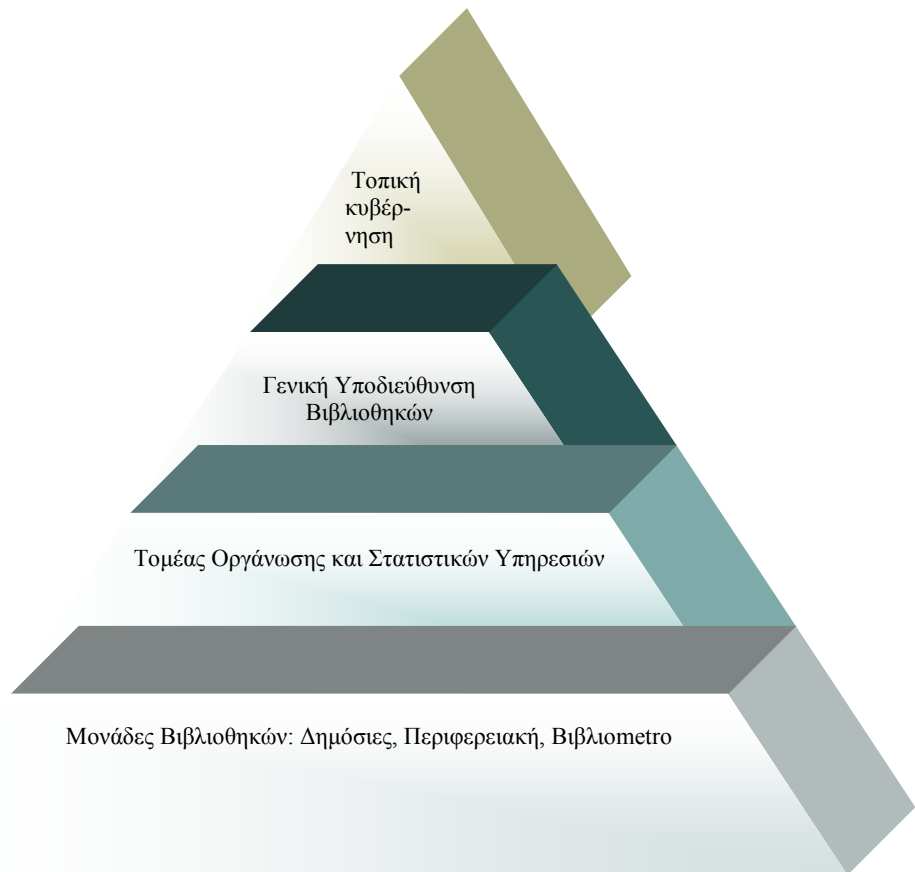
Ε) Αναγνωστικά Κέντρα: Υπάρχουν 79 τέτοια κέντρα στα χωριά του νομού με μικρές συλλογές μέχρι και 16.000 τεκμήρια.

Ζ) Βιβλιometro (Bibliometro): Είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας της Τοπικής Κυβέρνησης με την Δημαρχία της Μαδρίτης, για την ανάπτυξη των βιβλιοθηκών σύμφωνα με τις καθημερινές ανάγκες των πολιτών. Οι υπηρεσίες του επικεντρώνονται στον δωρεάν δανεισμό και την ανάπτυξη της ανάγνωσης μέσα στα τρένα του Metro της Μαδρίτης. Το 2005 εγκαταστάθηκαν 11 τέτοιες βιβλιοθήκες σε αντίστοιχο αριθμό σταθμών και ενιαία/ίδια εικόνα, συλλογές, υπηρεσίες και κανονισμούς. Η κάθε «βιβλιοστάση» έχει περίπου 800 τίτλους της συλλογικής συλλογής. Υπάρχουν, βέβαια, τερματικά όπου ο χρήστης μπορεί να δει σε ποια «βιβλιοστάση» αντιστοιχούν οι τίτλοι που ψάχνει.

Το 1988 η Τοπική Κυβέρνηση της Μαδρίτης αποφάσισε ότι η δημιουργία, διατήρηση και η ανάπτυξη των υπηρεσιών της «δημόσιας ανάγνωσης» και πληροφόρησης θα υπάγονται στους κανονισμούς του Περιφερειακού Σχεδιασμού των Βιβλιοθηκών της Περιφέρειας της Μαδρίτης⁶. Η διοικητική δομή των παραπάνω βιβλιοθηκών έχει την μορφή πυραμίδας και με το παρακάτω διάγραμμα θα προσπαθήσω να το κάνω όσο πιο κατανοητό γίνεται.

⁶ Πηγή: Σύστημα Βιβλιοθηκών της Μαδρίτης (<http://www.bibliomadrid.org/>).

Εικόνα 1: Διοικητική δομή των Βιβλιοθηκών της Μαδρίτης⁷.

⁷ Σχεδιασμός της συγγραφέως.

Κεφάλαιο Δεύτερο

Ειδικά Προγράμματα Βιβλιοθηκών για τους μετανάστες

2.1 Εισαγωγή για το πρόγραμμα «Ανοιχτή Βιβλιοθήκη»

Η Ανοιχτή Βιβλιοθήκη είναι ένα πρόγραμμα του δικτύου των Βιβλιοθηκών της Περιφέρειας της Μαδρίτης που έχει σκοπό να φέρει κοντά την ισπανική κουλτούρα σε όλους τους μετανάστες. Παρέχει στους χρήστες της όλες τις βιβλιογραφικές πηγές, σε διαφορετικές γλώσσες και θεωρείται μεσολαβητής της δημιουργίας πολιτισμικού ενδιαφέροντος. Όλα αυτά θα επιτρέψουν την μείωση της απόστασης των διαφορετικών πολιτισμών προσφέροντας συναντήσεις και ανταλλαγές προσωπικών εμπειριών.

Απευθύνεται σε όλους τους μετανάστες που επιθυμούν να γνωρίσουν την χώρα υποδοχής τους και να διατηρήσουν μία πολιτισμική επαφή με τις ρίζες τους. Γενικά αναφέρεται σε όλους εκείνους που θα επιθυμούσαν να έρθουν κοντά σε διαφορετικούς πολιτισμούς.

Οι βιβλιοθήκες που συμμετέχουν στο δίκτυο του προγράμματος είναι εννιά και είναι οι εξής: Δημόσια Βιβλιοθήκη Manuel Alvar, Δημόσια Βιβλιοθήκη Fuencarral, Δημόσια Βιβλιοθήκη Latina, Δημόσια Βιβλιοθήκη Pedro Salinas, Δημόσια Βιβλιοθήκη Central, Δημόσια Βιβλιοθήκη Usera, Δημόσια Βιβλιοθήκη Vallecas, Δημόσια Βιβλιοθήκη Villaverde, Δημόσια Βιβλιοθήκη Regional.

Το μεγαλύτερο μέρος του υλικού των συλλογών είναι στις εξής εννιά γλώσσες: Αραβικά, Κινέζικα, Βουλγαρικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Πολωνικά, Ρωσικά και Ρουμανικά. Υπάρχουν βέβαια κάποια τεκμήρια και σε άλλες γλώσσες όπως Ελληνικά, Σέρβικα, Κροατικά, Εβραϊκά, κ.α. Η συλλογή είναι εμπλουτισμένη με μυθιστορήματα, βιογραφίες, φιλοσοφία, θρησκευτικά, πολιτική, παραδοσιακά βιβλία άλλων πολιτισμών, γλωσσολογικά, ιστορία, γεωγραφία, τουριστικούς οδηγούς και παιδική και νεανική λογοτεχνία. Επίσης υπάρχουν περιοδικές εκδόσεις (περιοδικά, εφημερίδες) αλλά και μουσική και κινηματογραφικές ταινίες, στις γλώσσες που προανέφερα.

Η «Ανοιχτή Βιβλιοθήκη» οργανώνει, εντελώς δωρεάν, δραστηριότητες του τύπου συζητήσεων, συσκέψεων, συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, εκθέσεις τέχνης, προβολές ταινιών, εργαστήρια και παιδικές δραστηριότητες, καθώς επίσης οργανωμένα μαθήματα ισπανικών ειδικά για τους μετανάστες. Επίσης, διοργανώνονται μαθήματα για όποιον ενδιαφέρεται στα κινεζικά, αραβικά, ρουμανικά, πολωνικά και ρωσικά. Τα μαθήματα διδάσκονται από τους πολυπολιτισμικούς μεσολαβητές.

Στις υπηρεσίες της συγκαταλέγεται και η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Ο μόνος περιορισμός είναι ότι τα προγράμματα που είναι εγκατεστημένα στους η/υ μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο στα ισπανικά.

Επίσης, όλες οι αίθουσες και τα κέντρα συνεδριάσεων των βιβλιοθηκών της Κοινότητας της Μαδρίτης είναι στη διάθεση όλων των ατόμων ή οργανισμών που επιθυμούν να οργανώσουν δραστηριότητες ή εκδηλώσεις, στα πλαίσια πάντα του πνεύματος του προγράμματος.

Τέλος, για να γίνει κανείς μέλος σε οποιαδήποτε απ' τις συμμετέχουσες βιβλιοθήκες του προγράμματος «Ανοιχτή Βιβλιοθήκη» χρειάζεται η αστυνομική ταυτότητα ή το διαβατήριό ή κάρτα παραμονής, μια μικρή έγχρωμη φωτογραφία και την συμπλήρωση των στοιχείων της αίτησης που χορηγείται απ' την εκάστοτε βιβλιοθήκη.

2.2 Σκοποί και στόχοι του προγράμματος

Το πρόγραμμα της Ανοιχτής Βιβλιοθήκης έχει ως τελικό στόχο την ένταξη ή καλύτερα της αφομοίωσης των μεταναστών στην πόλη της Μαδρίτης μέσω της πρόσβασης και της διάδοσης των μέσων της πολύγλωσσης πληροφόρησης της συγκεκριμένης κοινότητας.

Για την επίτευξη του στόχου, χρειάστηκε η συνεργασία και με άλλους φορείς της Περιφέρειας της Μαδρίτης, για τις ανάγκες των μεταναστών όπως νομική κάλυψη, «μεσολαβητές» για την διερμηνεία και την κατανόηση των προγραμμάτων των Βιβλιοθηκών.

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες της Κοινότητας της Μαδρίτης ανέπτυξαν και αναπτύσσουν συνεχώς την συλλογή τους, αλλά καθώς επίσης τις υπηρεσίες τους και τις πολιτισμικές τους δραστηριότητες. Έτσι, προσπαθούν να φέρουν τους

μετανάστες και τους ντόπιους πιο κοντά (σε επίπεδο κοινότητας, γειτονιάς κτλ.), με τελικό σκοπό να μετατραπεί σε ένα κέντρο πληροφοριών όπου υπάρχει η «συμβίωση» πολιτισμών.

Το πρόγραμμα προϋποθέτει βασικές πηγές για την γλωσσική διευκόλυνση της χώρας υποδοχής, αναπτύσσει δραστηριότητες για την διατήρηση της γλώσσας σε προφορικό επίπεδο, της δεύτερης γενιάς μεταναστών και αναπτύσσει πολυπολιτισμικές δραστηριότητες για όλους τους χρήστες.

Τα προβλήματα που προέκυψαν ήταν η ουδετερότητα που πρέπει να έχουν οι βιβλιοθήκες στα φλέγοντα ζητήματα όπως είναι η πολιτική και η θρησκεία. Οι υπεύθυνοι των προγραμμάτων αυτών προβληματίστηκαν αρκετά με το θέμα του Ισλάμ.

Θεώρησαν ότι οι βιβλιοθήκες θα πρέπει να λειτουργούν σαν μέρη κοινωνικής προώθησης και πολιτιστικής διερεύνησης των οριζόντων και σε καμία περίπτωση δε θα έπρεπε να ταυτιστούν με τα θρησκευτικά ή πολιτικά πιστεύω του ισπανικού ή κάποιου άλλου κράτους. Η απόφαση που πάρθηκε ήταν να συμπεριληφθούν στις συλλογές τους θρησκευτικά βιβλία όλων θρησκειών. Αποκλείστηκαν βιβλία με προπαγάνδα θρησκευτική ή πολιτική, οποιασδήποτε θρησκείας ή χώρας.

Στόχος ήταν να διατηρήσουν τον αρχικό και παγκόσμιο ρόλο των βιβλιοθηκών που είναι πηγή γνώσης. Έτσι, θα μπορούσαν όλοι οι γονείς/πολίτες της Μαδρίτης να θεωρούν

ότι οι βιβλιοθήκες είναι μέρη για τα αναγνώσματα αυτών και των παιδιών τους. Χωρίς να νιώθουν ότι, μέσω των βιβλιοθηκών, η Ισπανία κλείνει την πόρτα στον πολιτισμό και στην κουλτούρα τους.

2.3 Στρατηγικές

Πρώτο μέλημα ήταν η βελτίωση της επικοινωνίας των βιβλιοθηκών με τους πολίτες. Οι συλλογές των βιβλιοθηκών μέχρι στιγμής ήταν κατά βάση στην ισπανική γλώσσα και πιο συγκεκριμένα στα καστελιάνικα. Η πρώτη κίνηση ήταν να προσλάβουνε κάποιους πτυχιούχους μετανάστες, τους λεγόμενους πολυπολιτισμικούς «μεσολαβητές» (βλ. 2.10) και βιβλιοθηκονόμους.

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες συγκέντρωσε τις πολιτικές για τις υπηρεσίες τους. Μετέφρασαν τους κανόνες πρόσβασης και χρήσης στην γλώσσα ή στις γλώσσες της πλειοψηφίας των μεταναστών, ανάλογα με την περιοχή και επιπλέον στα αγγλικά και γαλλικά.

Τα πράγματα άλλαξαν ραγδαία. Η ανάγκες του κοινού μεγάλωναν και οι βιβλιοθήκες έπρεπε να προλάβουν να καλύψουν το τεράστιο αυτό κενό. Αμέσως δημιουργήθηκαν μικρές συλλογές, που αναπτύσσονταν συνέχεια, στις τρεις βασικές γλώσσες των μεταναστών αραβικά, γαλλικά και κινεζικά. Στην αρχή της σύστασης η συλλογή είχε κυρίως δοκίμια, ποιητικές συλλογές, βιβλία πρακτικά και θρησκευτικά.

Παρόλο που οι συλλογές ολοένα και μεγάλωναν, η χρήση τους ολοένα και μειωνόταν. Ο λόγος ήταν αφενός η τοποθέτηση του υλικού σε μη εμφανή σημεία στη βιβλιοθήκη και αφετέρου στην έλλειψη πληροφόρησης των χρηστών. Έτσι, την ενημέρωση των χρηστών ανέλαβαν οι δίγλωσσοι μεσολαβητές.

Μια άλλη στρατηγική που εφαρμόστηκε ήταν η ενίσχυση της βιβλιοθήκης ως χώρος συγκέντρωσης μεταξύ διαφόρων εθνικοτήτων μεταναστών. Η οργάνωση συναντήσεων και κοινωνικών συγκεντρώσεων.

Έτσι, θα μπορούν να χρησιμοποιούν την μητρική τους γλώσσα ή για να καλυτερέψουν τις γνώσεις τους στην χρήση της γλώσσας της χώρας υποδοχής λειτουργήσε θετικά στην προσέλευση των μεταναστών στον χώρο της βιβλιοθήκης και κατ' επέκταση στην εξοικείωση τους μ' αυτόν. Επίσης, έγινε ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων των οργανώσεων και συλλόγων των μεταναστών ή όλων εκείνων των φορέων που ασχολούνται με την μέριμνα τους.

2.4 Εκπαίδευση χρηστών

Για την επιτυχή εκπαίδευση των χρηστών συνεργάστηκαν οι βιβλιοθηκάριοι με τους πολυπολιτισμικούς «μεσολαβητές». Στόχος ήταν να καταφέρουν την αυτονομία των χρηστών διαφορετικών επιπέδων (βασικό ή μέσο) προσαρμοσμένο στις ανάγκες πληροφόρησης που επιθυμούσε ο καθένας.

Αναγκαίο βήμα για την επίτευξη του στόχου ήταν αρχικά η απόκτηση και ανάπτυξη των βασικών δυνατοτήτων επικοινωνίας με την γλώσσα της χώρας υποδοχής. Έτσι σχεδιάστηκε ένα πρόγραμμα μαθημάτων ισπανικής γλώσσας για ξένους (που διδάσκονται απ' τους «μεσολαβητές») και δραστηριοτήτων για να γνωρίσουν την ισπανική κουλτούρα. Φυσικά, τα μαθήματα γίνονται στον χώρο της βιβλιοθήκης, χωρίζονται σε τμήματα ανάλογα με το επίπεδο του καθενός, είναι εντελώς δωρεάν και γίνονται κατά βάση απογευματινές ώρες.

2.5 Πλάνο ανάπτυξης και διαχείρισης της συλλογής

Καταρχήν, οι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη και διαχείριση της συλλογής είναι οι «μεσολαβητές», οι βιβλιοθηκάριοι και το Τμήμα Συντονισμού και Επέκτασης βιβλιοθηκών. Προϋποθέτει τη γνώση του κορμού/σκελετού των πωλήσεων στα πολυγλωσσικά τεκμήρια.

Δεύτερον, πραγματοποίηση μιας διευθυντικής ομάδας και εντοπισμός των διανομέων, βιβλιοπωλών, συλλόγων και των υπόλοιπων σημείων πώλησης πολύγλωσσου υλικού (βιβλία, μουσική, ταινίες κτλ.)

Τρίτον, γνώση της πραγματικής/τωρινής κατάστασης της συλλογής: τοποθεσία, τεχνική εξέλιξη, διασπορά και χρήση. Εξονυχιστική μελέτη, ποσοτική και ποιοτική, της τωρινής κατάστασης του πολύγλωσσου υλικού των βιβλιοθηκών ιδιαίτερα των χωρών/γλωσσών με το

μεγαλύτερο ενδιαφέρον και των μεταφράσεων στα ισπανικά. Τέλος, εύρεση προγραμμάτων για την καταλογογράφηση και αρχειοθέτηση του υλικού ή προτιμότερα, συνεργασία με βιβλιοθηκονόμους/βιβλιοθήκες των αντίστοιχων χωρών για την διεκπεραίωση της εργασίας αυτής.

Ο σχεδιασμός της ανάπτυξης, η ενδυνάμωση της χρήσης και της διαθεσιμότητας της συλλογής σε διαφορετικές βάσεις γίνονται σύμφωνα με 9 βασικές αρχές της ανάπτυξης:

- Αφιέρωση ενός χώρου στη βιβλιοθήκη για την ανάπτυξη του Κέντρου Πολιτισμικού Ενδιαφέροντος.
- Δημιουργία συλλογών που να είναι αντιπροσωπευτικές των γλωσσών των νέων κατοίκων.
- Έρευνες με τη χρήση ερωτηματολογίων για να εντοπίζονται οι ανάγκες σε σχέση με τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης και της συλλογής
- Καθιέρωση επαναληπτικών μετρήσεων για την δημιουργία στατιστικών.
- Επαναδιατύπωση του Πλάνου Διαχείρισης της Συλλογής: ανάπτυξη, διαχείριση, διατήρηση και εκκαθάριση της συλλογής.
- Το Τμήμα Συντονισμού και Επέκτασης βιβλιοθηκών θα αφιερώνει ένα ποσό από τον προϋπολογισμό, στις συμμετέχουσες στο πρόγραμμα βιβλιοθήκες, για την απόκτηση πολύγλωσσου υλικού.
- Δημιουργία Βασικής Πολύγλωσσης Βιβλιογραφίας για να χρησιμεύει σε όλες τις βιβλιοθήκες της Περιφέρειας της Μαδρίτης.

- Συγκρότηση μιας ικανοποιητικής συλλογής από περιοδικές εκδόσεις στην κάθε γλώσσα της κάθε κοινότητας των μεταναστών.
- Δημιουργία μιας βιβλιοθήκης ειδικευμένης στην μετανάστευση, πολυπολιτισμική : Όστε να γίνει μια πηγή πληροφοριών ειδικευμένη σε βιβλιογραφία επικαιρότητας/επίκαιρων προβλημάτων της Κοινότητας της Μαδρίτης.

2.6 Ενδυνάμωση της χρήσης των ηλεκτρονικών πηγών

Δημιουργήθηκε μια βιβλιοθήκη με ηλεκτρονικές πηγές, μια ψηφιακή βιβλιοθήκη, μια πολύγλωσση «πύλη» με πρόσβαση σε διαφορετικές εκδόσεις και επεξεργασία ενός σχεδίου για πολύγλωσση ηλεκτρονική έκδοση.

Όσον αφορά στο διεθνή τύπο, χρειάστηκε ν' ανοίξει η πρόσβαση on-line σε πολλούς τίτλους στο διαδίκτυο. Το ποσοστό των χρηστών που χρησιμοποιεί τον Τύπο αυξήθηκε σημαντικά και η προσέλευση καινούργιων χρηστών λόγω της υπηρεσίας αυτής ήταν σημαντική.

Επίσης, αγοράστηκαν στην αρχή και διατηρούνται ακόμα μέθοδοι εκμάθησης ισπανικής γλώσσας σε ηλεκτρονική μορφή. Η μορφή αυτή διατηρείται ακόμα και σε περίπτωση που δε συμπληρωθεί κάποιο τμήμα ή γιατί το ωράριο εργασίας του χρήστη δεν του επιτρέπει την παρακολούθηση των μαθημάτων.

2.7 Προσβασιμότητα στην συλλογή

Υπάρχει μόνιμα ένα σύστημα συλλογικού δανεισμού μεταξύ των διαφόρων βιβλιοθηκών που εντάσσονται στο πρόγραμμα και επιτρέπει την συνεργασία τους, σαν ένα πληροφοριακό σύστημα που διευκολύνει την διαθεσιμότητα των πηγών. Επίσης, δημιουργήθηκε ένα δίκτυο Κέντρων Ενδιαφέροντος Πολιτισμού και αναπτύχθηκε η μετάφρασης των OPAC και άλλων γλωσσών.

2.8 Συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων

Εδραιώθηκαν οι σχέσεις μεταξύ οργανισμών, ιδρυμάτων, συλλόγων μεταναστών και των διαφορετικών πρεσβειών και καθιερωμένων οργανισμών των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, με στόχο να δημιουργηθεί η συλλογικότητα/συνδεσιμότητα.

Επίσης, συνδέθηκαν οι βιβλιοθήκες με τα υπουργεία που ασχολούνται με την μέριμνα των μεταναστών όπως το Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, Υπουργείο Εργασίας κτλ., οι πρεσβείες και τα προξενεία, η Γενική Γραμματεία Μετανάστευσης κτλ.

2.9 Γνωριμία με την νέα κοινωνική πραγματικότητα

Οι βιβλιοθηκάριοι, «μεσολαβητές» και οι διάφοροι ενδιαφερόμενοι σύλλογοι σε συνεργασία με σωματείο μεταναστών συνεργάστηκαν και μελέτησαν τον κοινωνικό ιστό της μετανάστευσης στην κοινότητα.

Πραγματοποιήθηκε μια διερευνητική εργασία για να γνωρίσουν τους Συλλόγους των μεταναστών και αυτών που ασχολούνται με την μετανάστευση. Συνέλλεξαν στοιχεία, εντοπίσανε τα σημεία συνάντησης, τις εγκαταστάσεις συχνής χρήσης (εκστρατείες άμεσης διαφήμισης) καθώς και την κατάσταση των σχολείων (αίθουσες διδασκαλίας, πολύγλωσσα εκπαιδευτικά προγράμματα).

Δραστηριοποιήθηκαν για να γνωριστούν οι μετανάστες με την κοινωνία υποδοχής (γλώσσα, οργάνωση, πολιτισμός) και την κοινωνία «αποστολής» των μεταναστών. Δημιουργήθηκε μια ιστοσελίδα όπου θα διατίθενται οι πληροφορίες για τις χώρες που παίρνουν μέρος στο πρόγραμμα.

Οργανώθηκαν συναντήσεις για ενήλικες και παιδιά μεταναστών αλλά και Ισπανών με ποικίλους καλεσμένους, συγγραφείς, καλλιτέχνες, διανοούμενους, όλων των ενδιαφερόμενων χωρών. Τα θέματα των συναντήσεων ήταν η παρουσίαση και η συζήτηση των προβλημάτων και της τωρινής κατάστασης όλων των χωρών. Ένας από τους σκοπούς και στόχους αυτών των συναντήσεων ήταν η

προσέγγιση των διαφόρων πολιτισμών μεταξύ τους έτσι ώστε να βελτιωθεί η κατανόηση, με ιδιαίτερη έμφαση στον αραβικό κόσμο και το Ισλάμ.

2.10 Δημιουργία σελίδας ίντερνετ

Με τον σχεδιασμό μιας ιστοσελίδας προσπάθησαν να «εξωτερικεύσουν» τις πληροφορίες των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης στο ευρύ κοινό. Επιτρέπει την πρόσβαση στην πληροφορία σχετικά τις πολυπολιτισμικές πηγές των βιβλιοθηκών της Περιφέρειας της Μαδρίτης και τις μηνιαίες δραστηριότητες. Συμπεριλαμβάνονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για την συλλογική μετανάστευση.

Ήταν ένα πολύ σημαντικό βήμα για να γίνουν γνωστές όχι μόνο οι ίδιες οι βιβλιοθήκες αλλά κυρίως τα προγράμματα τους. Επιπλέον, η πληροφόρηση των χρηστών δεν περιορίζεται μόνο στις μέρες και ώρες που λειτουργούν οι Βιβλιοθήκες αλλά 24 ώρες την μέρα, 7 μέρες την εβδομάδα.

2.11 Δημιουργία στις δημόσιες βιβλιοθήκες μιας νέας θέσης εργασίας αυτής του : «πολυπολιτισμικού μεσολαβητή»

Δημιουργήθηκε μια νέα ειδική εργασιακή θέση για την ανάπτυξη πολυπολιτισμικής μεσολάβησης στις βιβλιοθήκες. Γίνονται δεκάμηνες συμβάσεις και οι γνώσεις που απαιτούνται είναι να είναι ο υποψήφιος απόφοιτος οποιασδήποτε ανώτατης σχολής και να παρακολουθήσει

διάφορα μαθήματα και σεμινάρια (διαχείριση της συλλογής στις δημόσιες βιβλιοθήκες, αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών από το διαδίκτυο (προσαρμοσμένες στις βιβλιοθήκες), παρακολούθηση ξένων γλωσσών κτλ.

Στα καθήκοντα τους συγκαταλέγονται: Η διατήρηση της συλλογής των πηγών για την μετανάστευση και της πολυπολιτισμικότητας και πολιτισμικής μεσολάβησης, σε σχολεία και ινστιτούτα, διαμέσου ατόμων που γνωρίζουν και τις δύο κουλτούρες (ώστε να αποφεύγονται τριβές).

Βοήθεια των μεταναστών/χρηστών στη βιβλιοθήκη. Κυρίως όλων εκείνων που έρχονται για πρώτη φορά στη βιβλιοθήκη, μη γνωρίζοντας καμιά άλλη γλώσσα. Επίσης, παροχή διερμηνείας σε τυχόν ερωτήσεις απευθυνόμενες στον/στην βιβλιοθηκονόμο ή μετάφρασης πληροφοριών στο internet κτλ.

Δημιουργία ερωτηματολογίων και διανομή στους μετανάστες τις κοινότητας τους για την βελτίωση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης ή εμπλουτισμού της. Ενημέρωση και γνωστοποίηση των προγραμμάτων που τους αφορά άμεσα καθώς επίσης, το πρόγραμμα των δραστηριοτήτων της Βιβλιοθήκης.

Παράδοση μαθημάτων ισπανικής γλώσσας στους μετανάστες και στους ισπανόφωνους ή γενικά σε κάθε ενδιαφερόμενο την αντίστοιχη μητρική τους.

2.12 Συμπεράσματα προσωπικής συνέντευξης μεσολαβητών για την γνώμη τους για το συγκεκριμένο πρόγραμμα⁸

Μετά την παρουσίαση και μελέτη του συγκεκριμένου προγράμματος, νομίζω πως θα ήταν χρήσιμο να «ακουστεί» και η γνώμη των ίδιων των μεταναστών αλλά και των πολυπολιτισμικών μεσολαβητών. Οι ερωτήσεις ήταν ενιαίες και διαχωρισμένες ανάλογα σε ποιον απευθυνόταν. Έτσι, υπήρχαν δύο ερωτηματολόγια, ένα για τους απλούς μετανάστες και ένα για τους μεσολαβητές. Όλοι τους ήταν πολύ πρόθυμοι να απαντήσουν και ένιωσαν ευγνωμοσύνη που ασχολούνται επιστημονικά με το θέμα τους. Στο παράρτημα παρατίθενται ενδεικτικά τα ερωτηματολόγια.

Τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων μας δείχνουν ότι οι απόψεις των μεταναστών, γενικά, είναι ανάλογες με τον τόπο προέλευσης αλλά και τους λόγους για τους οποίους αποφάσισαν να πάνε στην Μαδρίτη. Έτσι, βλέπουμε ότι εκείνοι που προέρχονται από τις αραβικές χώρες, τόσο της Αφρικής όσο και της Ασίας, και ήρθαν με την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής, αντιμετωπίζουν αρνητικά την βιβλιοθήκη και τα προγράμματα της και αισθάνονται έντονα τον ρατσισμό. Η συχνότητα που επισκέπτονται την Βιβλιοθήκη είναι το πολύ μια φορά την εβδομάδα ενώ το επίπεδο σπουδών τους είναι πρωτοβάθμιας ή μέσης εκπαίδευσης. Τα βιβλία που προτιμάνε είναι στην αραβική γλώσσα ενώ το περιεχόμενο τους είναι κυρίως θρησκευτικό, πολιτικό ή κινηματογραφικό

⁸ Από την προσωπική συνέντευξη της συγγραφέως.

(ταινίες). Η ηλικία τους κυμαίνεται από 25-45 και είναι και των δύο φύλων. Επίσης, δηλώνουν ότι δεν είναι ικανοποιημένοι από τα προγράμματα της βιβλιοθήκης και θα προτιμούσαν μεγαλύτερη επιλογή θρησκευτικών και πολιτικών τεκμηρίων. Τέλος, πιστεύουν ότι το κράτος δεν μεριμνάει γι' αυτούς και νιώθουν έντονα τον ρατσισμό.

Απ' την άλλη πλευρά, οι μεσολαβητές των ίδιων χωρών είναι πτυχιούχοι ισπανικών πανεπιστημίων και κατοικούν στην Μαδρίτη πάνω από οκτώ χρόνια. Οι ίδιοι πιστεύουν ότι τα προγράμματα είναι μια καλή προσπάθεια αφομοίωσης των μεταναστών αλλά δεν απευθύνονται σωστά στους Άραβες χρήστες. Παρόλα αυτά οι κανονισμοί της Βιβλιοθήκης έχουν προσαρμοστεί έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε όσους δεν μένουν ακόμα νόμιμα στην Μαδρίτη να μπορούν να κάνουν χρήση της Βιβλιοθήκης και των προγραμμάτων της. Τέλος, νιώθουν ότι οι (Ισπανοί) βιβλιοθηκονόμοι δεν τους φέρονται με ισότητα και υπάρχει μία αίσθηση φόβου και ανασφάλειας.

Σε όλους τους υπόλοιπους μετανάστες (από τις υπόλοιπες χώρες, εκτός αραβικών κρατών) ακόμα και Αράβων που μετανάστευσαν για πολιτικούς λόγους, όπως πολέμους κτλ. Επικρατεί ένα εντελώς διαφορετικό κλίμα. Νιώθουν ότι τα προγράμματα αυτά τους βοηθάνε να αφομοιωθούν στην τοπική κοινωνία, είναι πολύ θετικό το ότι είναι όλα δωρεάν και εκτιμούν ιδιαίτερα το υλικό που υπάρχει στη μητρική τους γλώσσα, καθώς και την υπηρεσία του μεσολαβητή. Τέλος, τα παιδιά τους βρίσκουν μια διέξοδο

στον χώρο της Βιβλιοθήκης και μια απασχόληση στις ελεύθερες ώρες τους.

Οι μεσολαβητές των χωρών αυτών έχουν παρόμοια άποψη. Εκτιμούν ιδιαίτερα την θέση εργασίας που τους δόθηκε και τους ενδιαφέρει άμεσα το πρόγραμμα στο οποίο συμμετέχουν. Πιστεύουν ότι το κράτος μεριμνάει για αυτούς και νιώθουν ότι σιγά σιγά αφομοιώνονται στην τοπική κοινωνία. Δεν αισθάνονται ισότητα στον εργασιακό τους χώρο αλλά ούτε και ρατσισμό. Βρήκαν πολύ ενδιαφέρουσα την δουλειά του βιβλιοθηκονόμου και θα τους άρεσε να συνεχίσουν να εργάζονται σ' αυτόν τον τομέα.

Οι μετρήσεις δεν έγιναν με επιστημονικό τρόπο και ούτε έχουν σκοπό την γενίκευση και την έκβαση γενικών αποτελεσμάτων. Έγινε σε προσωπικό επίπεδο, ανώνυμα και ο μόνο σκοπός ήταν να συμπεριλάβουμε, έστω και έτσι, την προσωπική τους γνώμη.

Κεφάλαιο Τρίτο

Το πρόγραμμα Muénete con África (=Κινήσου για την Αφρική/Κουνήσου με την Αφρική)

3.1 Εισαγωγή

Η Αφρική, στις μέρες μας, έχει ταυτιστεί δυστυχώς με τους διάφορους πολέμους, την πείνα, φτώχεια, το AIDS, τις φυσικές καταστροφές, την διαφθορά και κατ' εξαίρεση με τα safari ή την εξωτική ομορφιά. Τώρα όμως στην Ισπανία ταυτίζει την αφρικανική ήπειρο με την μετανάστευση ή την παράνομη διακίνηση (με επικίνδυνο τρόπο) Αφρικανών. Τα μέσα επικοινωνίας προβάλλουν μόνο τις αρνητικές επιπτώσεις και δεν δίνουν άλλα περιθώρια για διαφορετικούς κοινωνικούς προβληματισμούς.

Το ερώτημα που θέτει το πρόγραμμα αυτό είναι «Τι θα έλεγαν οι Αφρικανοί και οι Αφρικανές για τον εαυτό τους, αν τους αφήναμε να μιλήσουν, αλλάζοντας τον ρόλο του θύματος μ' αυτόν του συγγραφέα ή των ηθοποιών της ίδιας της πραγματικότητάς τους;» Μακριά από τα ψεύτικα στερεότυπα μεταμφιεσμένα με δραματισμό ή εξωτισμό, αναδύεται η πραγματική Αφρική με δυναμισμό για να μας προβάλλει τις άλλες όψεις της: τον πολιτιστικό της πλούτο, την ζωντάνια των κατοίκων της, την καθημερινή πάλη για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους, την φαντασία και την δημιουργία νέων στρατηγικών για να αντιμετωπίσουν την ζωή και την πραγματικότητα.

Σκοπός του προγράμματος αυτού είναι να προβληθούν κάποιες από τις παραπάνω όψεις της μέσα από την λογοτεχνία, την μουσική ή τον κινηματογράφο. Όλα είναι σύγχρονα έργα και αποκαλύπτουν τους παλμούς και τις ζωηρές ανησυχίες της αφρικανικής ηπείρου στα πενήντα χρόνια της ανεξαρτοποίησης αποικιών. Όλα τα έργα που επιλέχθηκαν, είναι γραμμένα από Αφρικανούς συγγραφείς, που είχαν την πεποίθηση ότι μόνο αν ακουγόταν η δική τους φωνή ίσως να έφερναν πιο κοντά τους όλους εμάς τους «Ευρωπαίους» να αφουγκραστούμε και να καταλάβουμε τις ανησυχίες και τα όνειρα τους για το μέλλον.

Το όνομα του προγράμματος έχει δύο σημασίες. Αφενός να δραστηριοποιηθεί ο κόσμος για την κατάσταση στην Αφρική (Κινήσου για την Αφρική). Και αφετέρου να βρεθούμε πιο κοντά στον πολιτισμό και στην ζωντάνια του

πολιτισμού της, μέσα από τις καλλιτεχνικές και γενικά πολιτιστικές εκδηλώσεις (Κουνήσου με την Αφρική).

3.2 Μια πρωτοβουλία των Βιβλιοθηκών να φέρουν κοντά τους νέους της Μαδρίτης στην Αφρικανική πραγματικότητα

Ο σκοπός της πρωτοβουλίας αυτής έχει μια θεμελιώδη μέθοδο: α) συνεισφορά στη διάδοση του αφρικανικού πολιτισμού, σε όλους τους πολίτες, μέσω των Βιβλιοθηκών της Περιφέρειας της Μαδρίτης, β) να μεσολαβήσει στην προσέγγιση των νέων της Μαδρίτης για την ενεργή συμμετοχή τους στις πολιτιστικές δραστηριότητες, στη απαλοιφή των κοινωνικών διαφορών, στην γνώση της Αφρικής κτλ., γ) να δημιουργήσει και να αναπτύξει την συνήθεια της ανάγνωσης, ενδυναμώνοντας της υπηρεσίες που έχουν οι δημόσιες βιβλιοθήκες της Αφρικής σταθεροποιώντας και προσδιορίζοντας τα μειονεκτήματα δομής και υποδομής, που προφανώς υπάρχουν, σε πλεονεκτήματα για την τελική δραστηριότητα των βιβλιοθηκών της Μαδρίτης.

Ο άξονας του προγράμματος βρίσκεται στην Τοπική Κυβέρνηση της Μαδρίτης, μια κοινωνική καμπάνια σχετική με την Αφρική και θα επεκταθεί και στις ακόλουθες Αφρικανικές χώρες: Νέα Γουινέα, Ακτή Ελεφαντοστού και στις Αραβικές χώρες της Αφρικής (Μαυριτανία, Δυτική Σαχάρα, Μαρόκο, Αλγερία, Τυνησία, Λιβύη), όπου θα γίνει η τελική μεσολάβηση και βιβλιοθηκονομική πριμοδότηση.

3.3 Πολιτιστικές Δραστηριότητες

Ετοιμάστηκαν δύο τύποι εκδηλώσεων: 47 σταθερές δραστηριότητες και 14 κινητές (σε διάφορες βιβλιοθήκης της Μαδρίτης), κατά την διάρκεια των μηνών του Οκτωβρίου του 2005 και του Μαΐου του 2006. Οι δραστηριότητες ήταν του τύπου: εθνογραφικές εκθέσεις, λογοτεχνικές συναντήσεις, διαλέξεις, προβολές αφρικανικών ταινιών, θεατρικές παραστάσεις, ντοκιμαντέρ παραδοσιακών γιορτών, αφήγηση παραμυθιών για μικρά παιδιά, μουσικές συναυλίες κτλ.

Οι συντελεστές του προγράμματος είναι κυρίως Αφρικανοί, δηλαδή οι ηθοποιοί, συγγραφείς αλλά και το υλικό. Οι βασικοί στόχοι είναι να προσελκύσουν τους νέους μαθητές/φοιτητές σε αυτές τις δραστηριότητες, καθώς επίσης και τους μαθητές οποιουδήποτε εκπαιδευτικού κέντρου/ινστιτούτου. Μετά το πέρας του προγράμματος εκτός από την κοινωνική προσφορά ευνοείται και ο θεσμός της Βιβλιοθήκης αφού οι νέοι αλλά και οι γονείς τους εξοικειώθηκαν με τον χώρο και αυξάνονται οι πιθανότητες για προσέλκυσή τους, ως σταθερούς χρήστες της.

3.4 Βιβλιογραφικές Πηγές

Ο δεύτερος στόχος και σκοπός του προγράμματος είναι ο εμπλουτισμός της βιβλιογραφίας των Αφρικανικών χωρών, που συμμετέχουν στο πρόγραμμα (Ακτή Ελεφαντοστού και Γουινέα του Ισημερινού). Η βιβλιογραφία αυτή θα περιλαμβάνει: πληροφοριακό υλικό, υλικό για ενίσχυση της δομής των βιβλιοθηκών, πληροφορικά έργα, έργα γενικού ενδιαφέροντος, λογοτεχνία (για αναγνώστες που πρωτομαθαίνουν την ανάγνωση, παιδική/νεανική, ενηλίκων) με ιδιαίτερη έμφαση στους Αφρικανούς συγγραφείς, κτλ.

3.5 Βιβλιοθήκες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα

Οι Βιβλιοθήκες που συμμετέχουν σ' αυτό το πρόγραμμα είναι οι εξής: Δημόσια Βιβλιοθήκη Vallecas, Δημόσια Βιβλιοθήκη Usera, Δημόσια Βιβλιοθήκη Latina, Δημόσια Βιβλιοθήκη Pedro Salinas, Δημόσια Βιβλιοθήκη Maria Moliner (Villaverde), Δημόσια Βιβλιοθήκη M. Moliner (Velilla de S. Antonio).

3.6 Συμπεράσματα προσωπικής συνέντευξης μεσολαβητών για την γνώμη τους για το συγκεκριμένο πρόγραμμα⁹

Εδώ, όπως και στο προηγούμενο πρόγραμμα (βλ. κεφ. 2.11), θα παραθέσουμε την γνώμη των ανθρώπων, τόσο αυτών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, όσο και εκείνων που πήραν μέρος σ' αυτό. Οι συνεντεύξεις πάρθηκαν την τελευταία εβδομάδα του προγράμματος για το έτος 2006, οπότε και έχουμε μία σφαιρική και ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

Οι συμμετέχοντες αυτού του προγράμματος, όπως προαναφέρθηκε, κατά κύριο λόγο ήταν παιδιά, νέοι και οι γονείς τους. Μετά το πέρας του προγράμματος οι εντυπώσεις που είχαν ήταν καταπληκτικές. «Έντονα χρώματα, μαγευτικά τοπία...», «Καταπληκτικά παραμύθια, ωραίες ιστορίες», κάποιες από τις γραπτές εντυπώσεις που άφησαν τα παιδιά στο Βιβλίο Εντυπώσεων, φεύγοντας από το πρόγραμμα. Αλλά και οι ίδιοι οι γονείς δεν πίστευαν ότι θα προσελκύνονταν τόσο απ' τον μέχρι τότε άγνωστο αφρικανικό πολιτισμό.

Οι μαθητές που επισκέφτηκαν οργανωμένα, με τα σχολεία τους, το πρόγραμμα οργάνωσαν έναν μαθητικό σύλλογο και επιστρατεύτηκαν μαζί με τις Βιβλιοθήκες για την ενίσχυση των Αφρικανικών Βιβλιοθηκών. Επεκτάθηκαν και σε άλλου είδους βοήθειας σε συνεργασία με την Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης της Μαδρίτης, για τους

⁹ Από προσωπική συνέντευξη της συγγραφέως.

Αφρικανούς μετανάστες που βρίσκονται ήδη στην ευρύτερη περιοχή της Μαδρίτης. Επίσης, διοργάνωσαν στα σχολεία τους εκδηλώσεις, όπως παζάρια, θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις ζωγραφικής, κτλ. τα έσοδα των οποίων διατίθενται στις οργανώσεις αφρικανικών μεταναστών, ως ένδειξη βοήθειας και συμπαράστασης.

Απ' την άλλη πλευρά, οι συντελεστές του προγράμματος ήταν και αυτοί αρκετά ικανοποιημένοι. Θα προτιμούσαν βέβαια να υπήρχε το πρόγραμμα όλο το χρόνο και η συμμετοχή των πολιτών να ήταν πολύ μεγαλύτερη. Παρόλα αυτά, θεώρησαν ότι έγινε η αρχή και σε γενικές γραμμές επιτεύχθηκε ο βασικός στόχος του προγράμματος.

Η προσέλευση του κόσμου τους γέμισε με αυτοπεποίθηση και σιγουριά και τους ώθησε να βάλουν και άλλη ενέργεια και πάθος για να βελτιώσουν το αποτέλεσμα. Οι ενέργειες των μαθητών και των σχολείων τους τούς συγκίνησε ιδιαίτερα, επιβεβαιώνοντας ότι ο στόχος επιτεύχθηκε. Φυσικά, οι προσδοκίες τους δε σταματάνε εδώ, αλλά θα θέλανε να συνεχιστεί το πρόγραμμα και να επεκταθεί και σε άλλες Περιφέρειες της Μαδρίτης.

Υπάρχει και μια τρίτη κατηγορία ανθρώπων που επωφεληθήκαν από το πρόγραμμα αυτό και είναι οι ίδιοι οι Αφρικανοί μετανάστες, που δεν συμμετείχαν ενεργά αλλά το παρακολούθησαν ως απλοί θεατές. Αυτοί δηλώνουν απολύτως ικανοποιημένοι από το αποτέλεσμα, περήφανοι

για την προβολή τους και ευχαριστημένοι για την αντίδραση του Ισπανικού κοινού.

Ένωσαν ότι ο πολιτισμός τους έγινε δεκτός από μια μεγάλη μερίδα πολιτών και αμέσως ανακουφίστηκαν από την αίσθηση ρατσισμού ή ξενοφοβίας που ενδεχομένως ένωθαν ως τότε. Η πολιτισμική και πολιτιστική ανάδειξη των χωρών τους, ήταν άξια λόγου όχι μόνο γι' αυτούς αλλά και για τους Μαδριλένους, τώρα πια και αυτό τους ευχαριστούσε. Η παρουσίαση των λαών, οι παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα, η ιστορική και γεωγραφική ανάλυση των περιοχών ήταν αναγκαία για να κατανοήσουν οι ντόπιοι τόσο την εξωτερική τους εμφάνιση (φυλετικές διαφορές, διαφορετική ενδυμασία, κτλ.) όσο και το ιστορικό τους υπόβαθρο.

Τέλος, η κίνηση των μαθητών για την βοήθεια που απλόχερα προσέφεραν τόσο σ' αυτούς όσο και στην ανάπτυξη των βιβλιοθηκών στις χώρες καταγωγής τους, τους άγγιξε ιδιαίτερα. Το εισέπραξαν σαν μια πράξη προσέγγισης για σύσφιξη των σχέσεων και μια πράξη αποδοχής τους στην τοπική κοινωνία.

Κεφάλαιο Τέταρτο

Προγράμματα για τα παιδιά μεταναστών

Εικόνα 2: (=Στην γη όλων μας)¹⁰

4.1 Γενικά

Το πρόγραμμα «Στην γη όλων μας» ανήκει στο ευρύτερο πρόγραμμα « Βιβλιοθήκες της Συμβίωσης» και απευθύνεται γενικά σε όλα τα παιδιά και στους εφήβους και ιδιαίτερα στα παιδιά των μεταναστών. Μέσα από το παιχνίδι, την ζωγραφική, τις θεατρικές παραστάσεις και την αφήγηση παραμυθιών προσπαθούν να φέρουν πιο κοντά τα παιδιά των Ισπανών με αυτά των μεταναστών.

¹⁰ Πηγή: Απ' το επίσημο site του προγράμματος για παιδιά στο internet (http://www.bibliomadrid.org/bpc/home_gr.htm).

Άλλωστε, τα παιδιά δεν κάνουν διακρίσεις σε εθνικότητες και θρησκευτικά πιστεύω. Δεν ξέρουν από οικονομία και πολιτική επομένως, όλα είναι πιο απλά. Μέσα από το πρόγραμμα αυτό μαθαίνουν να ζουν και να παίζουν μαζί, να αγαπιούνται παρόλο τις γλωσσικές δυσκολίες που πολύ συχνά υπάρχουν.

Στις συναντήσεις και στα παιχνίδια των τμημάτων μόνο για μετανάστες, γίνονται ειδικά μαθήματα εκμάθησης της ισπανικής γλώσσας για παιδιά. Μέσα από το παιχνίδι, την ζωγραφική, τις προβολές κινουμένων σχεδίων μαθαίνουν να κατανοούν κυρίως και να μιλάνε την ισπανική γλώσσα.

4.2 Εργαστήρια και Παιχνίδια

Τα εργαστήρια χωρίζονται σε τμήματα ανάλογα με την ηλικία και την χώρα προέλευσης. Στην περίπτωση που συμπληρώνονται τα τμήματα υπάρχει ομοιομορφία, σε αντίθετη περίπτωση επιδιώκεται η κατανομή τους ανάλογα με το επίπεδο των ισπανικών τους, αν υπάρχει.

Τα εργαστήρια είναι χωρισμένα θεματικά. Αυτά είναι:

Τραγούδια για παιδιά: Μέσα από τα τραγούδια τα παιδιά μαθαίνουν να μιλάνε στα ισπανικά.

Εργαστήρια Δημιουργικής Συγγραφής: Απευθύνεται σε παιδιά, που ήδη ξέρουν να γράφουν και είναι στις τελευταίες τάξεις της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σ' αυτό το εργαστήριο τα παιδιά μαθαίνουν εκφράσεις που

εκλεπτυσμένες, να γράφουν εκθέσεις και κείμενα σε λόγια γλώσσα.

«Μαθαίνουμε να μετράμε, μιλάμε, τραγουδάμε»: Όλα από την αρχή»: Απευθύνεται σε παιδιά που δεν γνωρίζουν καθόλου την ισπανική γλώσσα και μέσα από το παιχνίδι του γίνεται ένα ευχάριστο μάθημα.

Ανάγνωση Βιβλίων χωρίς λόγια: Απευθύνεται σε μικρά παιδιά, κυρίως προσχολικής ηλικίας, και δεν μιλάνε καθόλου την ισπανική. Είναι μεγάλα βιβλία με πλούσια εικονογράφηση και ο δάσκαλος προσπαθεί να τους μάθει την αντιστοιχία των εικόνων με τις λέξεις.

«Μαθαίνουμε παραδοσιακές παροιμίες»: Παρουσίαση των ισπανικών παροιμιών, μετάφραση των παροιμιών των άλλων χωρών και εντοπισμός των κοινών χαρακτηριστικών.

«Τι είναι αυτό που βλέπουμε;»: Συνήθως είναι οπτικό υλικό σε μορφή video, dvd ή cd-rom, με παρόμοια μέθοδο με το «Ανάγνωση Βιβλίων χωρίς λόγια» μόνο που απευθύνεται σε μεγαλύτερα παιδιά και τα νοήματα μπορεί να είναι και πολυσύνθετα.

Εργαστήριο λέξεων: Μάθημα ερμηνείας των λέξεων και της προέλευσης τους, καθώς επίσης και σωστή χρήση τους.

Θεατρικές Ολυμπιάδες: Διαγωνισμοί θεατρικών παραστάσεων. Τα θέματα που επιλέγονται είναι κυρίως αντιρατσιστικά, ειρηνικά, οικολογικά κτλ. Τα παιδιά μόνα τους γράφουν το σενάριο, σκηνοθετούν και παρουσιάζουν τα

σκετσάκια στο τέλος του προγράμματος. Δημιουργούνται τόσες παραστάσεις όσες και τα τμήματα (τα τμήματα έχουν μέχρι 10 παιδιά) και η πρώτη ομάδα κερδίζει κάποιο έπαθλο (άγνωστο μέχρι το τέλος).

Ανάκτηση παραδοσιακών παιχνιδιών: Αναπτύσσεται η συλλογικότητα, ομαδικότητα και η φαντασία.

Ανάγνωση παραμυθιών: Ανάγνωση παραμυθιών από όλων τον κόσμο (στα ισπανικά).

Συγγραφή ποιημάτων: Απευθύνεται στα παιδιά που έχουν ήδη ένα επιθυμητό επίπεδο στη συγγραφή στην ισπανική γλώσσα και θέλουν να το αναπτύξουν περισσότερο και πιο δημιουργικά.

4.3 Εκθέσεις

Μετά το πέρας των εργαστηρίων γίνονται εκθέσεις και παρουσιάζονται τα έργα των παιδιών στην ζωγραφική, ποίηση, θεατρικές παραστάσεις κτλ. Βραβεύονται οι καλύτερες σε κάθε θεματική ενότητα.

Ο σκοπός των εκθέσεων αυτών είναι η παρουσίαση και η βράβευση των παιδιών. Επίσης, η τόνωση της περηφάνιας και αυτοπεποίθησης των οικογενειών τους. Τέλος, η προσέλκυση των μεταναστών στο χώρο της βιβλιοθήκης και η συμμετοχή τους στα προγράμματά της.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την εργασία αυτή προσπάθησα να παρουσιάσω και να αναδείξω τα προγράμματα των Βιβλιοθηκών της Μαδρίτης, καθώς επίσης και την ισπανική πραγματικότητα. Σαν επίλογο αυτής της πτυχιακής εργασίας θα ήθελα να παραθέσω μια «ιστορία», που αφηγήθηκε η Florance Schreiber στο Διεθνές Συνέδριο Θεσσαλονίκης (17-18 Μαΐου 2007), στα πλαίσια της Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου:

«Τι θα απογίνουμε;», λένε αυτοί που άφησαν πίσω τους την οικογένειά τους, της ρίζες τους. Εμείς τους αποκαλούμε φυγάδες, λαθρομετανάστες, μετανάστες και εκείνοι αυτοαποκαλούνται ταξιδιώτες. Στοιβάζονται βίαια στ' αμπάρια και στα καμιόνια, συνωστίζονται στα σύνορα και δεν έχουν την παραμικρή ιδέα πότε θα τελειώσει αυτό το επικίνδυνο ταξίδι, που τους σπρώχνει από λιμάνι σε ακτή, συνεχώς αντιμέτωπους με το σημερινό έλλειμμα φιλοξενίας. Και εμείς, βολεμένοι στις ωραίες χώρες μας, τί είμαστε; Ίδιοι μ' αυτούς; Εχθροί τους; Φίλοι τους; Παλιοί ταξιδιώτες που ξέχασαν; Ή μήπως το ταξίδι μας περιμένει κι εμάς στη στροφή του δρόμου;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Bibliotecas de la Comunidad de Madrid. 2007. Comunidad de Madrid. 02 Ιουλ. 2007 < <http://www.bibliomadrid.org/>>.
2. Cachón-Rodríguez, Lorenzo. “La inmigración en España: los desafíos de la construcción de una nueva sociedad.” Migraciones. 14 (2003): 219-304.
3. Capel, Horacio. “Inmigrantes extranjeros en España. el derecho a la movilidad y los conflictos de la adaptación: grandes expectativas y duras realidades.” Scripta Nova. 81 (2001). 02 Ιουλ. 2007 <<http://www.ub.es/geocrit/sn-81.htm>>.
4. Centro de Investigaciones Sociologica. 22 Οκτ. 2007. Centro de Investigaciones Sociologica. 20 Σεπτ. 2007 < <http://www.cis.es/cis/opencms/ES/index.html>>.
5. Comunidad de Madrid. 2007. Comunidad de Madrid. 05 Ιουλ. 2007 < <http://www.madrid.org>>.
6. Instituto Nacional de Estadísticas. 19 Οκτ. 2007. Instituto Nacional de Estadísticas. 02 Ιουλ. 2007 < <http://www.ine.es/>>.
7. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. 2007. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. 27 Αυγ. 2007 < http://www.mtas.es/sec_emi/index.htm>.
8. Μορελέλη-Κακούρη, Μερσίνη, επιμ. Οδηγός για την σύνταξη βιβλιογραφίας και για βιβλιογραφικές παραπομπές. Θεσσαλονίκη: Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, Βιβλιοθήκη, 2004.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A) Ερωτηματολόγιο συνέντευξης (προς μετανάστες)

Ηλικία:

Φύλο:

Οικογενειακή κατάσταση:

Εργασία:

Επίπεδο σπουδών:

1. Πόσα χρόνια μένετε στην Μαδρίτη;
2. Για ποιους λόγους πήγατε;
3. Θεωρείτε ότι το κράτος μερίμνησε για σας;
4. Πώς ενημερωθήκατε για την Βιβλιοθήκη και τα προγράμματα της;
5. Πόσα απ' αυτά χρησιμοποιείτε;
6. Σας ικανοποιούν;
7. Πιστεύετε ότι θα έπρεπε να υπάρχουν και άλλα προγράμματα;
8. Αν ναι, τι είδους; (π.χ. σεμινάρια/ημερίδες νομικού περιεχομένου, βοήθεια εκμάθησης κάποιας δεξιοτεχνίας, εκμάθηση άλλων ξένων γλωσσών, εκτός της ισπανικής κτλ.)
9. Πιστεύετε ότι με τα προγράμματα της Βιβλιοθήκης σας έρχεστε πιο κοντά στους ντόπιους;

10. Αντιμετωπίζατε κάποιο είδος ρατσισμού από τους ντόπιους;
11. Αν ναι, τι άλλα προβλήματα αντιμετώπισατε μετά την εγκατάσταση σας στην Μαδρίτη;
12. Πιστεύετε ότι το κράτος μερίμνησε για εσάς;

B) Ερωτηματολόγιο συνέντευξης

(προς βιβλιοθηκονόμους/μεσολαβητές)

Ηλικία:

Φύλο:

Επίπεδο σπουδών:

1. Πόσα χρόνια μένετε στην Μαδρίτη;
2. Για ποιους λόγους πήγατε;
3. Πώς προσληφθήκατε σ' αυτήν τη θέση;
4. Πώς σας αντιμετωπίζουν οι συνάδελφοι σας;
5. Πώς ενημερώνονται, οι μετανάστες, για τα προγράμματα;
6. Κάνουν χρήση της βιβλιοθήκης;
7. Πόσο συχνά;

8. Τι βιβλία προτιμάνε;
9. Τι ηλικίας είναι;
10. Τι φύλου;
11. Παίρνουν μέρος στα προγράμματα της βιβλιοθήκης (εκμάθηση ισπανικής γλώσσας κτλ.);
12. Παίρνουν μέρος σε άλλα προγράμματα ένταξης;
13. Σε τι ποσοστά (περίπου);
14. Τι ηλικίας;
15. Τι φύλου;
16. Τι είδους στήριξη πιστεύετε ότι λαμβάνουν απ' τα προγράμματα της βιβλιοθήκης; (Ψυχολογική, κοινωνική, άλλη, καμία)
17. Και γιατί;
18. Υπάρχουν χρήστες που δεν μένουν νόμιμα. Προβλέπουν οι κανόνες της βιβλιοθήκης, ειδικές ευκολίες για τα άτομα αυτά; (π.χ. να παρακολουθούν μαθήματα χωρίς επίδειξη ταυτότητας, χαρτιά νομιμότητας, κτλ.)

19. Οι γυναίκες που επισκέπτονται την βιβλιοθήκη, τι βιβλία προτιμάνε; Κάνουν χρήση των υπηρεσιών/προγραμμάτων που απευθύνονται στους μετανάστες; Αν όχι, ποιοι είναι οι λόγοι;
20. Τα παιδιά της 1^{ης} γενιάς μεταναστών επισκέπτονται την βιβλιοθήκη; Αν ναι, τι προτιμούν;
21. Οι μετανάστες είναι ικανοποιημένοι από τα προγράμματα της βιβλιοθήκης;
22. Θα θέλατε να προσθέσετε ή να δηλώσετε κάτι, σχετικά με τα προγράμματα των βιβλιοθηκών της Μαδρίτης που αφορούν την ένταξη των μεταναστών, που δεν καλύφθηκε από αυτό το ερωτηματολόγιο;